سوالات درس : **علوم و فنون ادبی (3)**	پایه : **دوازدهم**	رشته : **ادبیات و علوم انسانی**	تاریخ آزمون : **1402/10/ 4**
امتحانات نوبت اول	سال تحصیلی: **1403-1402**	تعداد صفحات سوال : **3 صفحه**	ساعت شروع : **8:30 صبح**
نام ونام خانوادگی :	دبیرستان **بهار**	سنجش و ارزشیابی تحصیلی ناحیه یک اردبیل	مدت امتحان : **90 دقیقه**

ردیف	«سوالات»	بارم
	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (4 نمره)	
1	توضیح زیر دربارهٔ کدامیک از شخصیت های ادبی دورهٔ بیداری است؟ « وی از شعرهای غربی نیز ترجمه هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می شود. قطعهٔ « قلب مادر» یکی از آن نمونه هاست.»	0/5
2	واژهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید: **الف)** صبای کاشانی پرچمدار بازگشت ادبی است. از آثار او می توان به (منشآت – خداوندنامه) اشاره کرد. **ب)** انجمن ادبی خاقان به ریاست (عبدالوهاب نشاط- فتحعلی شاه) در تهران تشکیل شد.	0/5
3	نام یکی از آثار هر یک از شخصیت های زیر را بنویسید. **الف)** میرزا حسن خان بدیع: **ب)** محمد تقی بهار(ملک الشعرا):	0/5
4	همهٔ گزینه ها « سطح زبانی» نثر دورهٔ بیداری را نشان می دهد ، به جز گزینهٔ ..... **الف)** نثر دوره ساده و قابل فهم است. **ب)** لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می شود. **ج)** بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد شد. **د)** واژه ها و ترکیب های عربی ناآشنا کمتر می شود.	0/5
5	جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کنید. **الف)** در دورهٔ بیداری، ادبیات- به ویژه شعر- برای آنکه بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان ..... را برگزید. **ب)** در نثر دورهٔ بیداری، عبارت های وصفی دور و دراز و لفظ پردازی های بیجا در نامه ها و نوشته ها ..... می یابد.	1
6	علت کم توجهی به کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دورهٔ بیداری چیست؟(یک مورد)	0/5
7	شاخص ترین درون مایه های شعر دورهٔ بیداری را بنویسید.(دو مورد)	0/5
	موسیقی شعر (6نمره)	
8	واژهٔ « مهرافزون» را یک بار «بدون حذف همزه» و یک بار « با حذف همزه» تقطیع هجایی کنید.	1/5
9	وزن مصراع های زیر را بنویسید و مشخّص نمایید، کدام مصراع « همسان» و کدام « ناهمسان» است؟ **الف)** تو کجایی تا شوم من چاکرت **ب)** ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت	1
	ادامهٔ پرسش ها در صفحهٔ دوم	

www.kanoon.ir

10	با توجّه به بیت زیر به سوال ها پاسخ دهید.(تقطیع شعر نمره ندارد.) « نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری کز آن جانب که او باشد، صبا عنبر فشان آید» **الف)** اختیار «حذف همزه» در کدام هجاهای بیت صورت گرفته است؟ **ب)** « تغییر کمیت مصوّت » در کدام هجا است؟ (نوع این تغییر را هم بنویسید.)	0/5 0/5
11	با توجّه به بیت زیر « پایه های آوایی» ، « نشانه های هجایی» و « وزن شعر» یک مصراع را در جدول زیر قرار دهید: **« در دام فتاده آهویی چند محکم شده دست و پای در بند»** پایه های آوایی نشانه های هجایی وزن شعر	2/5
	زیبایی شناسی (6 نمره)	
12	در بیت زیر، آرایهٔ « تضمین» را مشخّص کنید. حافظ از شعر کدام شاعر تضمین کرده است؟ « خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی	0/75
13	با توجّه به بیت های زیر، به سوال ها پاسخ دهید: « دل و کشورت جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد» « افروختن و وسوختن و جامه دریدن پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت» **الف)** نوع لفّ و نشر در بیت اول را بنویسید. **ب)** لفّ و نشرهای بیت دوم را با شماره آن بنویسید.	0/5 1/5
14	بیت زیر کدام آرایهٔ ادبی را نشان می دهد؟ دانستهٔ تاریخی خود را دربارهٔ آن بنویسید. « نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت متحیّرم چه نامم شه ملک لافتی را»	1
15	در کدام یک از بیت های زیر، آرایهٔ « متناقض نما» دیده می شود؟دلیل تشخیص خود را بنویسید. **الف)** شکر ایزد که به اقبال کله گوشهٔ گل نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد **ب)** ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی	0/75
	ادامهٔ پرسش ها در صفحهٔ سوم	

www-kanoon-ir

16	آرایه های « مراعات نظیر، تضاد و تلمیح » را در بیت های زیر مشخّص نمایید. **الف)** « گفت آن یار کز او گشت سرِ دار بلند/ جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد» **ب)** هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان ها **ج)** گفتی به غمم بنشین یا از سر جان برخیز / فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم	1/5
	نقد و تحلیل نظم و نثر(4 نمره)	
17	با توجّه به شعر زیر، به سوال های خواسته شده پاسخ دهید: « از مَلک ادب حکم گزاران همه رفتند — شو بار سفر بند که یاران همه رفتند داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو — کز باغ جهان لاله عذاران همه رفتند یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران — تنها به قفس ماند هَزاران همه رفتند» **الف)** دو مورد ویژگی ادبی در این شعر بیابید. **ب)** دو مورد از ویژگی های فکری شعر را بنویسید.	2
18	نوشتهٔ زیر از « چرند و پرند» دهخدا را بخوانید و به موارد خواسته شده، پاسخ دهید. « باری چه دردسر بدهم: آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می بیند آن روی کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف ها یادش رفته. تا یک فرّاش قرمزپوش می بیند، دلش می تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می افتد، رنگش می پرد. هی می گوید: امان از همنشین بد». **الف)** سه مورد از ویژگی های زبانی متن را بنویسید. **ب)** یک مورد از ویژگی های فکری متن بالا را بنویسید.	2
مجموع 20=	شاد و پیروز باشد- شمسی سرافراز	

نمره	با عدد:	نمره	با عدد:
تصحیح	با حروف :	تجدید	با حروف :
اول	نام ونام خانوادگی و امضای مصحح:	نظر	نام ونام خانوادگی وامضای مصحح:

www-kanoon-ir

باسمه تعالی

کلید سوالات امتحان درس: علوم و فنون ادبی(3)	پایه: دوازدهم	رشته: تمامی رشته ها	امتحانات نوبت: اول دبیرستان بهار

1) ایرج میرزا(0/5)

2) الف) خداوندنامه ب) فتحعلی شاه (هر کدام 0/25)

3) الف) شمس و قمر / داستان باستان ب) تاریخ مختصر احزاب سیاسی/ سبک شناسی / تاریخ تطوّر نظم فارسی(یک مورد برای هر کدام کافی است.) (هر کدام 0/5)

4- «ب» (0/25) 5- الف) محاوره (0/25) ب) کاهش(0/25)

6- اغلب شاعران صرفا به محتوا توجه می کردند./ برخی شاعران تسلط کافی بر ادبیات کهن نداشتند./ شاعران برای آگاهی سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه ها ناگزیر بودند به شتاب شعر بسرایند. (0/5) (یک مورد کافی است.)

7-آزادی/ وطن/ زن/ قانون/ تعلیم و تربیت جدید/ توجه به مردم/ دانش ها و فنون جدید. (هرکدام 0/25) (دو مورد کافی است

8- بدون حذف همزه: مهر+ اف+ زون (0/75) با حذف همزه: مِه + رَف + زون (0/75)

U- - U- U - - U-

9- فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (0/25) - همسان (0/25)

ب) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن (0/25) - ناهمسان (0/25)

10- الف- « زان» (هجای دوم مصراع دوم) (0/25) « نا» (هجای پانزدهم مصراع دوم) (0/25)

ب) « مِ» (هجای سوم مصراع اول) (0/25) - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (0/25)

11- (یکی از دو مصراع کافی است.)

پایه های آوایی	در دا م ف (0/25)	تا د آ **هو** (0/5)	یی چند (0/25)
	مح کم ش د	دس ت پا ی	در بند
نشانه های هجایی	(0/25(UU --	(0/25(U-U -	(0/25) - -
وزن شعر	مستفعل (0/25)	فاعلات (0/25)	فع لن (0/25)

« وزن مفعول مفاعلن فعولن » هم صحیح می باشد.

12) « بوی جوی مولیان آید همی» تضمین شده است(0/5) - بیتی از رودکی است.(0/25)

13- الف – لف و نشر مرتب(0/5) ب) افروختن/ سوختن / جامه دریدن (به ترتیب لف های 1و2و3) (هر کدام 0/25)
شمع / پروانه / گل (به ترتیب نشرهای 2و1و3) (هر کدام 0/25)

14) تلمیح(0/5) - شاعر به حدیث« لا فتی إلا علی لا سیف إلا ذوالفقار» اشاره کرده است.(0/5)

15) « ب» (0/25) زیرا می گوید اگر از این باد کمک بخواهی چراغ دل را روشن می کند. باد باعث خاموشی می شود اما شاعر آن را برای روشنی طلب می کند؛ این استدلال متناقض نما را ساخته است.(0/5)

16) الف- تلمیح(0/5) ب- مراعات نظیر(0/5) ج- تضاد(0/5)

17) **الف**- بار سفر بستن(کنایه) / ملک ادب(تشبیه) / داغ(استعاره مصرحه) / دل لاله(تشخیص) / بر سرو(تشخیص) / باغ جهان(تشبیه) / لاله عذار(تشبیه)/ لاله، سرو، باغ (مراعات نظیر) / بیت دوم حسن تعلیل دارد/ مرغ گرفتار (استعاره مصرحه) / گلشن (استعاره مصرحه) / هزار(استعاره مصرحه) / مرغ، قفس، هزار(مراعات نظیر/
(هر مورد 0/5) (دو مورد کافی است.)

ب) شعر در یک فضای غم گرایانه سروده شده است./ به اعتقاد شاعر، انسان های خوب و شایسته همه از دنیا رفته اند./ شاعر در نبود دوستان و همراهان احساس تنهایی و ناامیدی می کند و راه رهایی را رفتن و ترک دنیا می داند./ شعر در لایه معنایی به بی اعتباری دنیا نظر دارد. (هر مورد 0/5) (دو مورد کافی است.)

18) **الف**- زبان ساده و قابل فهم است/ جمله ها کوتاه است/ از واژه فرتگی « ژاندارم» استفاده کرده است./ عبارت های وصفی کاهش بافته است./ اصطلاحات عامیانه و ترکیبات کنایی کوچه بازار به چشم می خورد.(سه مورد کافی است.) (هر مورد 0/5)

ب- نویسنده با طنز و تمسخر از فساد اجتماعی صحبت می کند./ اثرش نوعی طنز سیاسی- اجتماعی به شمار می آید./ از تجدد خواهی و آزادی طلبی با هدف تاثیر گذاری بر عموم مردم سخن می گوید. (یک مورد کافی است) (هر مورد 0/5)

با سپاس – شمسی سرافراز